

۴۲۶۵۱۳

شناخت کرافیک و کاربرد آن

میردختان

www.ketab.ir

تهران ۱۳۹۵

سرشناسه: دهقان، ناهید
عنوان و نام پدیدآور: شناخت گرافیک و کاربرد آن/ نویسنده ناهید دهقان.

مشخصات نشر: تهران: نشر داستان، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۴۴ص: مصور (بخشی رنگی).

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۸۲-۳۲-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

موضوع: گرافیک -- راهنمای آموزشی (عالی)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۴گک ۹/د۹ NC۱۰۰۰

رده بندی دیویی: ۷۴۱/۶۰۷۶

شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۰۱۳۸۸

عنوان: شناخت گرافیک و کاربرد آن
مؤلف: ناهید دهقان Ndelghn2000@yahoo.com

مجری طرح: انتشارات داستان

طراح جلد و صفحه آرا: داود سهرابی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ: اول، ۱۳۹۵

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۸۲-۳۲-۴

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

ناشر: انتشارات داستان

نشانی: تهران، میدان انقلاب، کارگر جنوبی، کوچه رشتچی، پلاک ۱۳، واحد یک

تلفن: ۶۶۹۲۸۳۱۶ - ۰۹۱۲۴۲۱۴۵۸۹

پست الکترونیکی: nashredastan@yahoo.com

فهرست عناوین

۱۹	مقدمه
۲۱	درآمد
۲۳	گرافیک، جیس
۲۹	چاپ
۳۱	چاپ در ایران
۳۴	انواع روشهای چاپ
۳۴	روش های چاپ بر اساس م - اپ و نحوه انتقال مرکب
۳۶	گروه چاپ های تماسی
۳۶	چاپ افست
۳۷	چاپ برجسته یا لترپرس
۳۷	چاپ فلکسو
۳۷	چاپ لترست
۳۷	چاپ گود یا روتوگراوور
۳۸	چاپ تامبو
۳۸	چاپ ایچینگ
۳۹	چاپ سیلک (اسکرین)
۳۹	گروه چاپ های غیر تماسی
۳۹	پیش از چاپ، آماده سازی
۴۰	فرم بندی
۴۱	مراحل آماده سازی هریک از روش های چاپی
۴۱	پس از چاپ (عملیات تکمیلی و تبدیلی)
۴۳	انواع ماشین آلات چاپ
۴۳	ماشینی، نیمه ماشینی و دستی

۴۴	ورقی و رول
۴۴	تک رنگ و چند رنگ
۴۵	انواع خشک کن ها
۴۶	خشک کن پودری
۴۶	خشک کن حرارتی
۴۷	خشک کن اشعه ای
۴۷	ابعاد ماشین های چاپ
۴۸	تجهیزات پیوسته
۴۹	چاپ های بیزه
۵۰	کتاب و صفحه آرایی
۵۲	صفحات پیش از متن
۵۳	صفحات متن
۵۳	صفحات پس از متن
۵۳	شماره گذاری صفحات
۵۵	آشنایی با انواع حروف
۵۶	اندازه های گوناگون حروف
۵۷	جلد
۵۸	بخش های مختلف جلد
۵۸	روی جلد کتاب
۶۰	عطف
۶۰	پشت جلد کتاب
۶۱	روکش یا لفاف
۶۱	باند بدک روکش
۶۱	لبه برگردان
۶۲	آستر بدرقه
۶۲	برگ آزاد
۶۲	بدنه کتاب
۶۲	تا
۶۲	شیرازه
۶۲	لوح

۶۲	نوار نشان
۶۲	صحافی
۶۲	برش
۶۴	مجله
۶۸	طراحی مجله
۷۰	جلد مجله
۷۵	کاتولم گک
۷۹	بروشور
۸۱	بروشور لثی
۸۱	بروشور رفی
۸۵	بروشور سلسله ای
۸۵	بروشور لیفلت
۸۵	بروشور پامفلت
۸۵	عوامل مهم در طراحی بروشور
۸۹	پوستر
۹۳	انواع پوستر
۹۳	پوسترهای تجاری
۹۴	پوسترهای رویدادی یا مناسبتی
۹۴	پوسترهای آموزشی
۹۴	پوسترهای درسی آکادمیک
۹۴	پوسترهای اجتماعی
۹۴	پوسترهای جشنواره‌ای
۹۴	پوسترهای نگارخانه‌ای - هنری
۹۵	عوامل مهم در طراحی پوستر
۹۵	توازن
۹۵	یکپارچگی و وحدت
۹۵	حرکت
۹۵	تاکید
۹۶	پوستر در ایران
۹۹	آرم

۱۰۰	انواع آدم از نظر موضوع
۱۰۰	انواع آدم از نظر بصری
۱۰۱	نشانه‌های نوشتاری
۱۰۱	نشانه‌های تصویری
۱۰۲	نشانه‌های تلفیقی
۱۰۴	اوراق اداری
۱۰۵	سربرگ
۱۰۷	کارت ویزیت
۱۰۸	انواع کارت ویزیت
۱۰۹	انواع کالک کارت ویزیت
۱۰۹	نکات مهم در طراحی کارت ویزیت
۱۱۱	پاکت نامه
۱۱۸	تصویرسازی
۱۱۹	دوره اسلامی
۱۲۳	قرن اول هجری
۱۲۴	مکتب بغداد
۱۲۴	مکتب سلجوقی
۱۲۵	مکتب تبریز اول
۱۲۶	مکتب شیراز اول
۱۲۶	مکتب جلایری
۱۲۶	مکتب شیراز دوم
۱۲۶	مکتب هرات
۱۲۷	مکتب تبریز دوم
۱۲۷	مکتب اصفهان
۱۲۸	تکنیک‌های تصویرسازی
۱۲۸	مداد رنگی
۱۲۸	شیوه‌ی خطی
۱۲۹	شیوه‌ی سایه‌پردازی
۱۲۹	شیوه‌ی خراش دادن
۱۲۹	شیوه‌ی شیاراندازی

- ۱۲۹ شیوه‌ی سفید کردن
- ۱۳۰ اسکراب برد
- ۱۳۰ گواش و آبرنگ
- ۱۳۱ قلم فلزی
- ۱۳۲ پاستل
- ۱۳۲ سیاه قلم
- ۱۳۳ کولاژ
- ۱۳۳ انواع تصویرسازی
- ۱۳۴ نقش یک در کتاب‌های کودکان
- ۱۳۵ رابطه بین تصویر و کتاب‌های کودکان
- ۱۳۶ صحافی کتاب‌های کودکان
- ۱۳۷ زاویه دید در تصاویر کتاب‌های کودکان
- ۱۳۷ زاویه دید روبرو
- ۱۳۷ زاویه دید شفاف بینی (اشبهه ایکم)
- ۱۳۸ زاویه دید تلفیقی
- ۱۳۸ زاویه دید واژگون یا چرخشی
- ۱۳۸ زاویه دید دید از بالا
- ۱۳۸ زاویه دید دید از پایین
- ۱۳۹ زاویه دید دور در نقاشی کودکان
- ۱۳۹ ویژگی‌های تصاویر مناسب برای گروه‌های سنی مختلف
- ۱۳۹ گروه سنی یک تا سه ساله
- ۱۳۹ گروه سنی چهار تا هفت ساله
- ۱۴۰ گروه سنی هفت تا نه ساله
- ۱۴۰ گروه سنی ده تا دوازده ساله
- ۱۴۱ گروه سنی نوجوانان
- ۱۴۲ تقویم و سررسید
- ۱۴۵ گاه‌شماری در ایران
- ۱۴۵ گاه‌شماری‌های محلی در ایران
- ۱۴۶ گاه‌شماری در دوره هخامنشیان
- ۱۴۷ گاه‌شماری در دوره اشکانیان

۱۴۷	گاه‌شماری در دوره ساسانیان
۱۴۹	گاه‌شماری یزدگردی
۱۴۹	گاه‌شماری مجوسی
۱۵۰	گاه‌شماری خراجی
۱۵۰	گاه‌شماری جلالی
۱۵۰	گاه‌شماری غازانی
۱۵۰	گاه‌شماری جمالی
۱۵۱	گاه‌شماری دوازده حیوانی
۱۵۲	تقویم رسمی در ایران
۱۵۲	گاه‌شماری تاریخ احمدی
۱۵۴	تصویب تقویم رسمی
۱۵۵	گاه‌شماری شاه‌شاه
۱۵۵	جشن‌های ماهیانه در ایران
۱۵۵	گاه‌نبار
۱۵۶	تقویم قمری
۱۵۸	تقویم میلادی
۱۵۹	ساختار فیزیکی تقویم
۱۶۱	لیبل
۱۶۱	انواع لیبل
۱۶۱	لیبل آویز
۱۶۲	لیبل چسبان
۱۶۲	لیبل امنیتی
۱۶۲	لیبل وید
۱۶۲	لیبل اموال
۱۶۲	لیبل تایوک
۱۶۳	لیبل بسته‌بندی
۱۶۳	لیبل دستبند شناسایی بیمار
۱۶۳	انواع لیبل از نظر جنس
۱۶۳	لیبل کاغذی
۱۶۴	لیبل پی‌وی سی

- ۱۶۴ لیبل فلزی
- ۱۶۴ لیبل شیشه‌ای یا ترنسپرنت
- ۱۶۴ هولوگرام
- ۱۶۶ افکت‌های هولوگرام
- ۱۶۷ گرافیک محیطی
- ۱۷۰ بیلورد
- ۱۷۳ استند
- ۱۷۳ استند کراس
- ۱۷۳ استند فلکه‌ای خرچنگی
- ۱۷۳ استند رول‌آر
- ۱۷۳ استند یاب‌آپ
- ۱۷۴ استند اسپین‌فریم
- ۱۷۴ استند لایت باکس
- ۱۷۴ سوپر باس
- ۱۷۵ بنر
- ۱۷۶ لمپوست
- ۱۷۷ خط و خوشنویسی
- ۱۷۷ خط تصویری
- ۱۷۸ خط اندیشه‌نگار، مفهوم‌نگار یا ایدئوگرام
- ۱۷۸ خط هجایی
- ۱۷۸ خط میخی (الفبایی)
- ۱۷۸ خط تصویری در بین‌النهرین
- ۱۷۸ خط تصویری در مصر
- ۱۸۱ خط تصویری در چین
- ۱۸۱ خط تصویری در کرت
- ۱۸۲ خط تصویری در دره سند
- ۱۸۲ خط میخی
- ۱۸۳ الفبا
- ۱۸۳ خط در ایران
- ۱۸۹ خط عربی

۱۸۹	خط کوفی
۱۹۳	خط کوفی در ایران
۱۹۵	شناخت اقلام سته
۱۹۵	خط محقق
۱۹۶	خط ریحان
۱۹۶	خط ثلث
۱۹۷	خط توقیع
۱۹۷	خط رقاع
۱۹۷	خط تئیق
۱۹۸	خط شکسته تملق
۱۹۸	خط نستعلیق
۱۹۸	خط شکسته نستعلیق
۱۹۹	خط اجازه
۱۹۹	خط دیوانی جلی
۱۹۹	خط رقعه
۱۹۹	خط مشی
۱۹۹	خط مصور، مشکل، خط و نقش
۲۰۰	خط طغرا
۲۰۰	خط سیاه مشق
۲۰۰	خط غبار (غبارنویسی)
۲۰۰	خط مسلسل
۲۰۱	خط گلزار
۲۰۱	چلیپا
۲۰۱	رنگه نویسی
۲۰۱	قطعه
۲۰۱	قطاعی
۲۰۱	کتبه
۲۰۳	تصاویر
۲۳۳	کتابنامه

مقدمه

کتاب حاضر با مضمون گرافیک کاربردی جهت دانشجویان و دانش آموختگان رشته گرافیک گردآوری شده است. اگر چه تاکنون کتاب‌های چندی در خصوص شناخت هنر گرافیک، سرشته شده‌اند، ولیکن تعدادی از آن‌ها به تاریخ هنر پرداخته، برخی دیگر نیز اگر چه به موضوع اصلی مرتبط‌اند، اما کمتر به شکل کاربردی در مورد این مباحث نوشته‌اند. ضمن آنکه به بعضی از این موضوعات یا اصلاً پرداخته نشده یا اگر پرداخته شده اشاره‌ای بسیار کوتاه و گذرا بوده است. گروه دیگر کتاب‌هایی هستند که تنها به یکی از مباحث می‌پردازند به مثمان مثال طراحی جلد یا صفحه‌آرایی و...

بروشور، کاتالوگ، مجله، نیل، کتاب، صفحه‌آرایی و صحافی، طراحی جلد، اوراق اداری (سربرگ، پاکت نامه، کارت ویزیت، ارم و نشان، تقویم و سرسید، تصویرسازی (تاریخچه و سبک و تکنیک و ابزار) چاپ (تاریخچه تکنیک‌ها، انواع ماشین آلات و تجهیزات، مراحل چاپ) بوستر و تاریخچه‌ی هنر گرافیک با ریشه‌ی ۲۰۰ هزار ساله در پارینه سنگی و گرافیک محیطی (بیلورد، استند، بنر، سوپرباس) از جمله مباحث مطرح شده در کتاب هستند.

بی‌شک دانستن اطلاعاتی این چنین از جمله ضرورت‌های اساسی ورود به دنیای گرافیک است. از همین روی در دانشگاه‌ها و در کارگاه‌های عملی، راه‌ای از آن‌ها تدریس می‌شوند. به نظر می‌رسد برای بهره‌برداری بهتر از کلاس‌های عملی دانستن و داشتن پشتوانه‌ی تئوری از آن‌ها لازم است، اما با توجه به فرصت اندک در یک ترم پرداختن به مباحث تئوری در کارگاه‌ها امکان‌پذیر نیست. از سوی دیگر همان‌طور که پیش‌تر آمد در کارگاه‌های عملی نیز صرفاً به برخی از این موضوعات پرداخته می‌شود و باقی مباحث باقی می‌مانند تا آن‌جا که دانش آموختگان این رشته با ورود به بازار کار و برحسب ضرورت کاری و با صرف هزینه و سرمایه‌ای، ای بسا سنگین و طی کسب تجربه با آن‌ها آشنا شوند.

در طی ۱۲ سال تدریس در دروس تئوری این رشته در دانشگاه جای چنین مجموعه‌ای

را که به کلیه موضوعات در کنار هم و با ذکر شرح بحث، تاریخچه، شیوه‌ی اجرا و کاربرد پردازد، خالی دیدم.

به زعم اشراف بر این که مطالب گردآوری شده بلاشک نمی‌تواند کامل باشد، دست به گردآوری و انتشار این مجموعه زدم. امیدوارم این کتاب مفید باشد و بتواند تا حدی به نیاز دانشجویان در درس مرتبط با شناخت هنر گرافیک و دروس کارگاهی پاسخ دهد. همین‌طور برای کسانی که در موسسات مرتبطی چون انتشارات و چاپخانه و شرکت‌های تبلیغاتی کار می‌کنند نیز مورد استفاده قرار گیرد.

از همراهی، کمک آقای آقای محمدرضا میری بی‌نهایت سپاسگزارم. همین‌طور از آقای داود سهراب که سیار بیشتر از صفحه‌آرا و طراح جلد همراه بودند. از یاری و مساعدت خانم هنگام گزوانی، تمام مراحل کار بسیار بهره‌برده‌ام. همیشه قدرشناس لطف و محبت ایشان خواهم بود.

بی‌تردید بدون همراهی، همدلی آقای حسن اسماعیلی به انجام رسیدن این کتاب میسر نمی‌شد و سپاس و تشکر من از ایشان بیش از این است.

بزرگواران بهتر می‌دانند دیگر می‌توانست غلط هم ندارد. سپاسگزار خواهم بود که پیشنهادهای اساتید را دریافت کنم تا نوشته‌ها را بهتر و پربارتر تقدیم دارم.

ناهید دهقان

درآمد

انسان دانش، تجربیات و اطلاعات حاصل از واقعیت‌های جاری پیرامونش را با واحدهای زبانی‌ای چون کلمه و جمله و یا تصاویر درهم می‌آمیزد و از آن‌ها نظام‌هایی می‌سازد تجربیدار برداشته‌ی ذهن که اگر کلامی باشند تفسیر و فلسفه و اگر بصری باشند بازنمایی‌های همان نام می‌گیرند. سپس تلاش می‌کند بین تجربیات ذهنی خود و بازنمایی‌های جهان ارتباطی بیابد. باور واقعی بودن این ارتباط‌ها جهان را آشناتر، قابل درک‌تر و دریافت‌انگیزتر می‌کند.

اما بی‌تردید هر زبانی رهبر ذهنی‌نا به قوانین و قالب‌های پیش ساخته‌ی خود، بخشی از آن‌چه را وجود دارد محدود کرده و دریافت می‌دارد و بخشی دیگر را رها می‌سازد. آگاهی به این کنش و واکنش ذهنی و شناخت دستور زبان و ترکیب آن‌چه انسان از محیط پیرامونش دریافت می‌دارد، چه نوشتاری و چه تصویری، کمک می‌کند که واقعیت‌ها را بهتر شناخته و از ساختار نظام و روابط بین وقایع در صفا درک بهتر و کامل‌تری پیدا کند. از آن‌جا که زبان تصویری، محدودیت‌های تعیین شده توسط زبان لغت‌نامه و دستور زبان کلامی و نوشتاری را ندارد و هر شخصی با هر سطح سواد، می‌تواند به نوعی زبان تصاویر را بفهمد، ارتباط بصری را می‌توان ارتباطی جهانی و بین‌المللی دانست. به همین دلیل است که امروزه گفتمان با زبان تصویر و آرایه اطلاعات با استفاده از این زبان، بسیار دقیق‌تر و پراهمیت‌تر شده است. هنرهای تجسمی تجلیات عالی زبان بصری هستند و هنرمندان نیز با یادگیری و به کارگیری قوانین سازماندهی این زبان، تصاویر و پیام‌ها را گویاتر و زیباتر می‌کنند. البته داشتن دانش، قوه تخیل و خلاقیت آموزش دیده و پرورش یافته و به کارگیری و سازماندهی مجموعه‌ی آن‌ها در زبانی پویا، در اثرگذاری و درک این گفتگو از جانب مخاطب بسیار مهم است.

اما چنان‌که در برنامه‌ی مدرسه‌ی هنری باهاوس آمده است:

«ما معتقدیم که تنها چگونگی فنی تحقق هنری می‌تواند آموزش داده شود و نه هنر.....وظیفه ما کشف نوعی نظام تربیتی است که بتواند با آموزش جدید تخصصی علم

و فن ما را به سوی شناخت کامل نیازهای انسانی و درک جهانشمول آن سوق دهد.... به این ترتیب وظیفه ما شکل دادن به نوع جدیدی از هنرمند خلاق است، هنرمندی که توانا به آفرینش هنری و قادر به درک تمام نیازها باشد. البته غرض آن نیست که نابغه آفرینی کنیم بلکه می‌خواهیم هنرمند بتواند برپایه‌ی روشی دقیق به نیازهای انسانی نزدیک‌تر شود. ما علاقمندیم که هنرمند به نیروی خلاق خود آگاه شود و از روبرو شدن با مسایل جدید وحشتی نداشته باشد و در کار خود مستقل از کلیشه عمل کند. « (موناری، ۱۳۶۸، ۸۲)

چنین دیدگاهی به نوعی اشاره می‌کند که هنرمندان علاوه بر دانستن تکنیک و فن می‌بایست نسبت به شرایط دوران خود در همه ابعاد نیز شناخت و درک لازم را کسب نمایند. به قطع و یقین واقعیت زمان، نظام و شیوه‌ی گفتگو و کلمات را نیز چه در نوشتار و چه در تصویر میسر می‌دهد. همان گونه که کلمات مربوط به اعصار گذشته وجود دارند، رنگ‌ها، نمادها، علائم، خانه‌ها و اشکالی نیز وجود دارند که امروزه و در عصر ما یا کاربرد خود را از دست داده و یا انگر پیغامی نیستند و یا پیام را به شکلی دور از معنای اصلی منتقل می‌کنند. اشراف به آن‌ها، همراه با شناخت مسایل تازه به وجود آمده در این دوران و دانش تخصصی است که هنرمند خلاق بتواند از هیچ بسیار بیافریند و بسیار بگوید.

ناهید دهقان